

האיורים במסכת חולין, לקוחים מהספר 'שיחת חולין' באישור הרב אמיתי בן דוד שליט"א

בס"ד, ב' אב התשפ"ו

חולין ע"ז – גידים רכים, שבר בעצם ודיני שליה

שאלות:

1. לעדיאל נשארו כמה גידים רכים, האם הוא יוצא בהם ידי אכילת קרבן פסח?

המשך המעשה בגידים הרכים

- הגמרא הביאה בסוף הדף הקודם מעשה בבהמה שרגלה נשברה והשבר כוסה על ידי גידים רכים (שטרם התקשו), רבה הכשיר את הבהמה וסמך על שתי סברות:
 - על דברי רבי יוחנן במסכת פסחים, שגידים שעתידיים להתקשות בהמשך נחשבים כבשר עכשיו, וניתן להימנות עליהם כבשר, בקרבן פסח.
 - ועל הכלל ש"התורה חסה על ממונם של ישראל".
 - רב פפא הקשה על רבה: איך ניתן להקל בחשש איסור טריפה מהתורה, הרי ריש לקיש חולק על רבי יוחנן ופוסק שגידים שעתידיים להתקשות לא נחשבים כבשר! ורבה שתק.
 - הגמרא תממה למה רבה שתק הרי רבא אמר שהלכה כריש לקיש כנגד רבי יוחנן רק בשלושה מקומות וזה לא אחד מהם!
 - הגמרא מסבירה שרבה שתק מפני שהלכה אכן כריש לקיש בעניין הזה, כי רבי יוחנן חזר בו והודה לריש לקיש, בדין עור הראש של עגל רך שעתידי להתקשות בהמשך המסכת, רבי יוחנן הודה שהוא לא מטמא כבשר, ואמר לריש לקיש: "אל תקניטני, בלשון יחיד אני שונה אותה" (כלומר, המשנה שהבאת לענין עור של ראש העגל שנחשב כבשר היא דעת יחיד).
2. לפרה נשברה הרגל, ורוב השבר מכוסה, על ידי חתיכות בשר נפרדות, הפרה כשרה?

בעיות בחוסר בעצם ובכיסויי הבשר

- הגמרא מביאה שאלה שהובאה לפני אביי בבהמה שנשברה רגלה ויצאה העצם לחוץ, וניטלה חתיכה קטנה (קורט) מהעצם השבורה. אביי, השהה את פסיקתו במשך שלושה רגלים כדי להתייעץ עם חכמים שבאים לרגל.
- רב אדא בר מתנא אמר לבעל הבהמה לפנות לרבא (בנו של רב יוסף בר חמא) ש"סכינא חריפה" (שהוא חריף בסברא). רבא פסק שהבהמה כשרה, כי זה לא משנה אם חסר חלק מהעצם השבורה, כל עוד רוב הבשר והעור מכסים את מקום השבר.

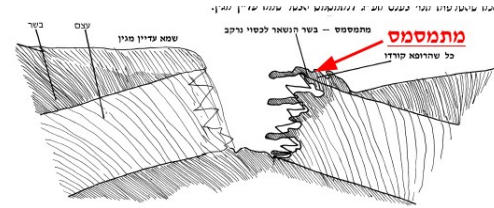
○ רבינא שאל את רבא שבע שאלות לגבי כיסויי הבשר על השבר:

- מתלקט: אם הבשר המכסה את השבר לא רציף, אלא מפוזר בחתיכות קטנות סביב העצם – האם הוא מצטרף לכיסוי?
- מתרוסס: אם הבשר מרוסק וקלוש מאוד – האם הוא נחשב ככיסוי?

להארות: dafspoiler@gmail.com

האיורים במסכת חולין, לקוחים מהספר 'שיחת חולין' באישור הרב אמיתי בן דוד שליט"א

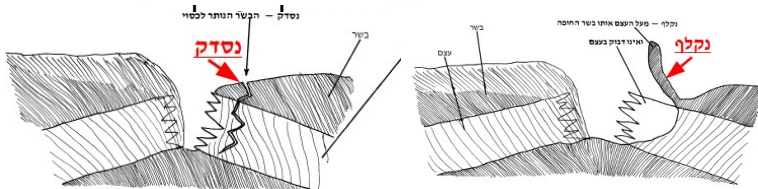
■ **מתמסמס** (רקוב): אם הבשר נרקב. **רב הונא בריה דרב יהושע** אמר שהכוונה לבשר רקוב כזה שהרופא מנקה וקודר אותו החוצה מפני שהוא לא יכול להתרפא.

■ **ניקב**: אם יש נקב קטן בבשר המכסה ללא חיסרון בשר.

■ **נקלף**: אם הבשר נקלף מהעצם אבל

■ **נסדק**: אם הבשר המכסה נסדק.

■ **ניטל שליש התחתון**: אם החלק (שצמוד לעצם) הוסר, ושני השלישים באוויר ומכוסים בעור.

הגמרא **מנסה לפשוט** את הבעיה האחרונה מדברי **עולא בשם רבי יוחנן**: ש"עור הרי הוא כבשר" – ומכאן שאם יש אפילו בשר שתלוי באוויר, ומעליו עור בודאי שזה מצטרף לכיסוי. אבל הגמרא **מקשה** שאולי העור כבשר רק אם הוא דבוק היטב לעצם, אבל במקום שהעור משוחרר ותלוי באוויר אפילו אם יש בשר – הוא לא מועיל.

■ **רב אשי הוסיף לשאול**: מה הדין אם חתכו את הבשר מסביב לשבר בצורה מעגלית כמו טבעת מסביב לכל ההיקף שאין בשר שנוגע בשבר, אבל השכבה העליונה מכסה?

רב אשי פושט מדברי **רב יהודה בשם רב**: שרופאים וחכמים העידו שניתן לשרוט את העצם בכלי עצם

חד כדי לעורר דימום שיחבר את הבשר מחדש ויתרפא (אבל לא בכלי ברזל שמזיק למכה). **רב פפא אמר** שזה מועיל רק אם לעצם דבוק קצת בשר מסביב למקום של הקדירה, שזה סימן להתחלת הריפוי.

3. נחום רוצה לאכול שליה שמצא בתוך הכבשה שהוא שחט, זה מותר?

משנה: דיני שליה בבהמה טהורה, בבכור ובמוקדשים

○ המשנה אומרת:

■ שהשוחט בהמה ומצא בה שליה – מותר לאכול אותה (למי שאינו איסטניס – "נפש היפה תאכלנה"), מפני שהיא הותרה בשחיטת האם.

■ כל עוד לא חשב לאכול אותה, היא לא נחשבת אוכל ולא מטמאת בטומאת אוכלים. אבל אם חשב לאכול אותה – המחשבה משווה לה שם "אוכל", והיא מקבלת טומאת אוכלים אם היא תיגע בטומאה, אבל בכל מקרה גם אם הבהמה מתה השליה לא מטמאת טומאת נבילות, כי היא לא נחשבת בשר של הנבלה.

○ שליה שיצאה מקצתה מחוץ לרחם בעוד הבהמה בחיים – אסורה באכילה (מפני שיש חשש שראש הוולד יצא בתוך החלק שיצא, וזה נחשב כאילו הולד נולד, ולא נותר בשחיטת האם, כי שליה גם באדם וגם בבהמה היא סימן שיש ולד).

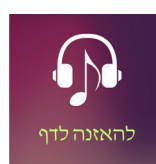
- האיורים במסכת חולין, לקוחים מהספר 'שיחת חולין' באישור הרב אמיתי בן דוד שליט"א
- בהמה שלא ילדה מעולם (מבכרת) שהפילה שליה – אפשר להשליך את השליה לכלבים, ולא חוששים שמא היה בה ולד זכר שקדוש בבכורה.
- אבל בבהמת קודשים למשל שלמים שהפילה שליה – השליה אסורה בהנאה וחייבת קבורה (מפני שכל ולד של קודשים קדוש, בין זכר ובין נקבה, כמו שהגמרא תסביר).
- אין לקבור את השליה בפרשת דרכים ואין לתלות אותה על אילן כדי למנוע הפלות עתידיות, מפני שיש בזה משום איסור "דרכי האמורי" (אמונות טפילות של הגויים) שהתורה אסרה 'לא תעשה כמעשיהם'.
- 4. אוהד תולה את השליה שהכבשה הפילה על עץ, כדי שהיא לא תפיל יותר, זה מותר?

דין רוב ומיעוט בבכור ואיסור דרכי האמורי

- הברייטא מבררת את המקור להיתר לאכול השליה שנמצאת בבהמה מהפסוק: "וְכָל בְּהֵמָה מִפְּרֶסֶת פְּרֶסֶת וְשִׁסְעַת שִׁסְעַת נִשְׁתִּי פְּרִסוֹת מַעֲלַת גֶּרָה בְּבֵהֶמָה אֹתָהּ תֹאכְלוּ." – לרבות את השליה. והמיעוט "אֹתָהּ תֹאכְלוּ" בא למעט שליה שיצאה מקצתה. אבל הגמרא אומרת שהמיעוט למעט שליה שיצאה הוא רק אסמכתא כי זה אסור מהחשש שיצא ראש הולד.
- הגמרא מביאה שאלה ששאל **רבי יצחק בר נפחא**, לגבי עור של חמור שבישל אותו, האם הוא מטמא טומאת אוכלים, והשאלה היא דווקא לגבי חמור שהוא מאוס כי בבהמות אחרות הברייטא אומרת שהוא מקבל טומאת אוכלים.
- הגמרא מביאה מחלוקת בין **רבי אלעזר ורבי יוחנן** לגבי שליה שיצאה עם ולד: ומאחר ש**רבי ירמיה אמר** שדעת **רבי אלעזר** במחלוקת היא לחומרא, הגמרא מבינה ש**רבי אלעזר סובר**: ששליה שיצאה מקצתה אסורה רק כשאין איתה ולד אחר ברחם. אבל אם היא קשורה לוולד שראשו ורובו נמצאים בפנים – תולים את השליה בוולד הזה, ולא חוששים שהיה שם ולד אחר שנמוח ויצא, והשליה מותרת באכילה.
- **רבי יוחנן** מקל וסובר: שבין קשורה בוולד ובין שלא קשורה בוולד – לא חוששים לוולד אחר, והשליה מותרת באכילה והגמרא מביאה ברייתא שסוברת כ**רבי אלעזר**.
- **רב איקא בריה דרב אמי מבאר** מדוע לא חוששים שהשליה בבהמה מבכרת היא של זכר בכור קדוש:
 - כי רוב הבהמות יולדות ולד רגיל שקדוש בבכורה, ומיעוט יולדות "נדמה" (ולד הדומה למין אחר, כגון רחל שילדה עז, שאינו קדוש בבכורה, כמו שהגמרא אומרת במסכת בכורות).
 - מצד שני, הלידות מתחלקות חצי זכרים (הקדושים בבכורה) וחצי נקבות (שלא קדושות).
 - וכשמצרפים את מיעוט ה"נדמה" יחד עם חצי הנקבות – הרי שרוב הלידות הן של ולדות שלא קדושים בבכורה, והזכרים הקדושים הם המיעוט. ולא חוששים למיעוט, ולכן השליה מותרת בהנאה ומושלכת לכלבים.
 - אבל במוקדשים, כל הולדות קדושות בין זכר ובין נקבה ולכן השליה תיקבר.
- **אביי ורבא** אמרו שכל פעולה שיש בה תועלת רפואית מוכחת – אין בה משום איסור דרכי האמורי. אבל פעולה שאין בה סגולת רפואה מוכחת אלא היא נעשית כמעשה כישוף וניחוש – אסורה משום דרכי האמורי. כמו הדוגמאות במשנה שלנו.

הדף לע"נ
אמו"ר שלמה חיים משה ב"ר שמואל מנחם הכ"מ
גלב"ע י"א בסלו התשפ"ו

- האיורים במסכת חולין, לקוחים מהספר 'שיחת חולין' באישור הרב אמיתי בן דוד שליט"א
- הגמרא מקשה למה מותר לצבוע אילן שמשיר פירותיו בצבע , ומתרצת שזה לא כישוף אלא פעולה שמטרתה להודיע לעוברים ושבים שהאילן חולה כדי שיבקשו עליו רחמים ויצטערו בצערו של בעל האילן (כמו במצורע שחייב לקרוא "טמא טמא יקרא" כדי שיבקשו עליו רחמים).

הדרן עלך בהמה המקשה.